Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 2. července 2026 [1]

Věc C-300/25 [Duftošek] [i]

SQ
proti
YR

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Nejvyšší soud (Česká republika)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Nařízení (EU) č. 2016/1103 – Příslušnost, rozhodné právo, uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství – Článek 1 odst. 1 první pododstavec a čl. 2 písm. g) – Článek 3 odst. 1 písm. a) – Pojem ‚majetkové poměry v manželství' – Manželé, kteří si ujednali režim oddělených jmění – Nemovitá věc nabytá do podílového spoluvlastnictví jen těmito manželi za trvání manželství – Žaloba na zrušení a vypořádání tohoto podílového spoluvlastnictví podaná po rozvodu"

I. Úvod

1. Manželé s bydlištěm v České republice, kteří si ujednali smluvený režim odděleného jmění, nabyli do podílového spoluvlastnictví soubor nemovitých věcí nacházející se ve Francii. Po rozvodu podal jeden z manželů k českému soudu žalobu na zrušení a vypořádání tohoto spoluvlastnictví na základě pravidel obecné české právní úpravy.

2. Nejvyšší soud (Česká republika), který je předkládajícím soudem, má rozhodnout o mezinárodní příslušnosti soudu, u něhož bylo řízení zahájeno. Zamýšlí se nad tím, jaký vliv má souvislost tohoto sporu s manželstvím na to, zda spor spadá do oblasti působnosti nařízení (EU) 2016/1103 [2], v němž je definován pojem „majetkové poměry v manželství", nebo do oblasti působnosti nařízení (EU) č. 1215/2012 [3], neboť si manželé ujednali takový manželský majetkový režim, v němž nejsou jejich majetkové poměry uspořádány, a existence jejich podílového spoluvlastnictví nezávisí na trvání jejich manželského svazku.

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[i] Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

[2] – Nařízení Rady ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství (Úř. věst. 2016, L 183, s. 1).

[3] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1) (dále jen „nařízení Brusel Ia").

3. Tato žádost o výklad pojmu „majetkové poměry v manželství“ vyvstává ve zcela novém kontextu z hlediska judikatury Soudního dvora v občanských a obchodních věcech z doby před nařízením 2016/1103, použitelné ve věcech majetkových poměrů v manželství, i z hlediska rozhodnutí unijního normotvůrce, která z ní vyplývají.

4. Vzhledem k tomu, že z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny otázky týkající se „povah[y] věcných práv vztahujících se k majetku“[4], že pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem, mají na základě čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel Ia výlučnou příslušnost soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází, a že dotčené podílové spoluvlastnictví se pojí s takovými právy, je problematičnost zjevná na první pohled. Evidentně proti sobě působí dvě protichůdné přitažlivé síly, a sice síla práva manželského majetkového režimu a síla práva místa, kde se věc nachází.

5. Soudní dvůr tak dostal příležitost přesně vymezit, co spadá do majetkových poměrů manželů v souvislosti s manželstvím nebo jeho zrušením ve velmi častém skutkovém rámci, jímž je nabytí společné nemovitosti manželi v režimu oddělených jmění. Tento úkol je složitý v tom smyslu, že toto vymezení by mělo být v souladu s vymezením vycházejícím z judikatury Soudního dvora týkající se věcných práv k nemovitostem a upřesňující oblast působnosti nařízení Brusel Ia a nařízení (EU) č. 650/2012[5]. Navíc je namístě jistá obezřetnost s ohledem na dopady vymezení působnosti nařízení 2016/1103 na jiné typy spoluvlastnictví, které mohou existovat mezi (bývalými) manželi, případně v závislosti na okamžiku, kdy dochází ke zrušení spoluvlastnictví (zda za trvání manželství, nebo po jeho zániku), a na práva třetích osob.

6. Hranice pojmu „majetkové poměry v manželství“ je třeba zkoumat s přihlédnutím k jeho definici uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103 a k výluce stanovené v čl. 1 odst. 2 písm. g) téhož nařízení, proto níže rozvedu důvody, proč mám za to, že:

– tento pojem zahrnuje majetkové vztahy mezi manželi upravené v rámci podílového spoluvlastnictví, pro něž neplatí smluvený manželský majetkový režim, který si manželé ujednali, a

– spor týkající se zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti se netýká povahy věcných práv vztahujících se k tomuto majetku ve smyslu tohoto nařízení.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení Brusel Ia

7. Článek 1 nařízení Brusel Ia, který se nachází v kapitole I, nadepsané „Oblast působnosti a definice“, stanoví:

„1. Toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. […]

[4] – Viz čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení 2016/1103.

[5] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107, a opravy Úř. věst. 2012, L 344, s. 3 a Úř. věst. 2013, L 60, s. 140).

2. Toto nařízení se nevztahuje na:

a) věci osobního stavu nebo způsobilost fyzických osob k právům a právním úkonům, majetková práva plynoucí z manželských vztahů nebo vztahů, s nimiž právo pro ně rozhodné spojuje účinky obdobné manželství;

[…]“

8. Kapitola II tohoto nařízení, nadepsaná „Příslušnost“, obsahuje několik oddílů, mimo jiné oddíl 6, nadepsaný „Výlučná příslušnost“. Článek 24, který je zařazen do tohoto oddílu, v prvním pododstavci bodu 1 stanoví:

„Bez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu:

1) pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází“.

2. Nařízení 2016/1103

9. V bodech 15, 18 a 52 odůvodnění nařízení 2016/1103 se uvádí:

„(15) S cílem poskytnout sezdaným párům právní jistotu ohledně jejich majetku a nabídnout jim určitou předvídatelnost by všechna pravidla použitelná pro majetkové poměry v manželství měla být upravena v jediném nástroji.

[…]

(18) Oblast působnosti tohoto nařízení by měla zahrnovat všechny občanskoprávní aspekty majetkových poměrů v manželství, pokud jde o každodenní správu majetku manželů a jejich majetkové vypořádání, zejména v důsledku rozluky manželů či úmrtí jednoho z nich. Pro účely tohoto nařízení by měl být pojem ‚majetkové poměry v manželství‘ vykládán jako samostatný pojem a měl by zahrnovat nejen pravidla, od nichž se manželé nemohou odchýlit, nýbrž i jakákoli nepovinná pravidla, která mohou manželé mezi sebou dohodnout podle rozhodného práva, jakož i jakákoli dispozitivní pravidla rozhodného práva. Zahrnuje nejen majetkové uspořádání konkrétně a výlučně upravené některými vnitrostátními právními systémy v případě manželství, ale i jakékoli majetkové vztahy, mezi manželi i v jejich vztazích se třetími osobami, vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení.

[…]

(52) Právem určeným jako právo rozhodné pro majetkové poměry v manželství by se měly řídit majetkové poměry v manželství od klasifikace majetku jednoho nebo obou manželů do různých kategorií v průběhu manželství a po jeho zrušení až do vypořádání majetku. Mělo by zahrnovat účinky majetkových poměrů v manželství na právní vztah mezi jedním z manželů a třetími osobami. Práva rozhodného pro majetkové poměry v manželství na úpravu takových účinků se však může jeden z manželů dovolávat vůči třetí osobě pouze tehdy, pokud právní vztahy mezi tímto manželem a touto třetí osobou vznikly v době, kdy tato třetí osoba o existenci takového práva věděla nebo vědět měla.“

10. Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví:

„1. Toto nařízení se vztahuje na majetkové poměry v manželství.

Nepoužije se na daňové, celní či správní věci.

2. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny:

[…]

c) vyživovací povinnosti;

d) dědění pozůstalosti po zemřelém manželovi;

[…]

f) nárok na převod práv na starobní nebo invalidní důchod, která vznikla v průběhu manželství, avšak nevedla k důchodovému příjmu v průběhu tohoto manželství, nebo úprava těchto práv mezi manželi v případě rozvodu, rozluky, nebo prohlášení manželství za neplatné;

g) povaha věcných práv vztahujících se k majetku a

h) jakýkoli zápis práv k nemovitému či movitému majetku do rejstříku, včetně právních požadavků pro takový zápis, a účinky zápisu nebo neprovedení zápisu těchto práv do rejstříku.“

11. Článek 3 uvedeného nařízení, nadepsaný „Definice“, v odstavci 1 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

a) ‚majetkovými poměry v manželství‘ soubor pravidel týkající se majetkových vztahů mezi manželi navzájem a ve vztahu ke třetím osobám vyplývajících z manželství nebo z jeho zrušení;

b) ‚dohodou o majetkových poměrech v manželství‘ jakákoli dohoda mezi manželi nebo budoucími manželi, jíž upravují své majetkové poměry v manželství;

[…]“

12. Článek 6 téhož nařízení, nadepsaný „Příslušnost v ostatních případech“, v písmeni b) stanoví:

„Není-li žádný soud členského státu příslušný podle článku 4 ani 5 nebo v jiných případech, než jsou případy uvedené ve zmíněných článcích, jsou pro řízení ve věcech majetkových poměrů v manželství příslušné soudy členského státu:

[…]

b) na jehož území měli manželé poslední obvyklý pobyt, pokud zde v době zahájení řízení u soudu jeden z nich dosud bydlí […]“

13. Článek 21 nařízení 2016/1103, nadepsaný „Jednota rozhodného práva“, stanoví:

„Právo rozhodné pro majetkové poměry v manželství podle článku 22 nebo 26 se vztahuje na veškerý majetek, který náleží do těchto majetkových poměrů, bez ohledu na místo, kde se nachází.“

14. Článek 27 tohoto nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti rozhodného práva“, stanoví:

„Právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství na základě tohoto nařízení se mimo jiné řídí:

a) klasifikace majetku jednoho z manželů nebo obou manželů do různých kategorií v průběhu manželství a po jeho zániku;

b) převod majetku z jedné kategorie do druhé;

c) odpovědnost jednoho z manželů za závazky a dluhy druhého z manželů;

d) pravomoci, práva a povinnosti jednoho z manželů nebo obou manželů týkající se majetku;

e) zánik majetkových poměrů v manželství a rozdělení nebo vypořádání majetku;

f) účinky majetkových poměrů v manželství na právní vztah mezi jedním z manželů a třetími osobami a

g) materiální platnost dohody o majetkových poměrech v manželství.“

B. České právo

15. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), v § 708 stanoví, že to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, je součástí společného jmění manželů. Podle § 708 odst. 2 občanského zákoníku toto společné jmění podléhá zákonnému režimu, nebo smluvenému režimu, anebo režimu založenému rozhodnutím soudu.

16. Podle § 709 odst. 1 občanského zákoníku je v zákonném režimu součástí společného jmění to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou jmění v tomto ustanovení uvedeného.

17. Podle § 716 odst. 1 věty první občanského zákoníku si manželé mohou ujednat manželský majetkový režim odlišný od zákonného režimu.

18. Podle § 717 odst. 1 první věty občanského zákoníku může smluvený majetkový režim manželů spočívat mimo jiné v režimu oddělených jmění.

19. Podle § 729 občanského zákoníku smí v režimu oddělených jmění manžel nakládat se svým majetkem bez souhlasu druhého manžela.

20. Podle § 1115 odst. 1 občanského zákoníku jsou osoby, jimž náleží vlastnické právo k věci společně, spoluvlastníky.

21. Podle § 1140 občanského zákoníku nikdo nemůže být nucen ve spoluvlastnictví setrvat a každý ze spoluvlastníků může kdykoli žádat o své oddělení ze spoluvlastnictví, lze-li předmět spoluvlastnictví rozdělit, nebo o zrušení spoluvlastnictví.

22. Podle § 1143 občanského zákoníku platí, že nedohodnou-li se spoluvlastníci o zrušení spoluvlastnictví, rozhodne o něm na návrh některého ze spoluvlastníků soud. Rozhodne-li soud o zrušení spoluvlastnictví, rozhodne zároveň o způsobu vypořádání spoluvlastníků.

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžná otázka

23. Žalobce, SQ, a žalovaná, YR, uzavřeli dne 1. května 2015 manželství a ujednali si, že jejich majetkové vztahy budou podléhat smluvenému režimu spočívajícímu v režimu oddělených jmění [6] a českému právu.

24. Za trvání manželství nabyli do podílového spoluvlastnictví nemovitou věc [7] nacházející se v Paříži (Francie), přičemž dle tvrzení SQ [8] byl každý z nich vlastníkem ideální poloviny. V roce 2020 bylo jejich manželství rozvedeno. Poslední obvyklý pobyt manželů byl v České republice. Předmětem sporu mezi bývalými manželi je zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovité věci [9].

25. Obvodní soud pro Prahu 5 (Česká republika), jenž rozhodoval v prvním stupni, usnesením ze dne 26. října 2022 rozhodl, že řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví jako obecného soukromoprávního vztahu spadá do věcné působnosti nařízení Brusel Ia. Podle čl. 24 bodu 1 tohoto nařízení jsou k projednání příslušné soudy členského státu, v němž se nemovitost nachází, tedy soudy francouzské.

26. Městský soud v Praze (Česká republika) k odvolání žalobce, SQ, toto usnesení změnil. Uzavřel, že spor spadá do působnosti nařízení 2016/1103, protože pojem „majetkové poměry v manželství“, jenž je samostatným pojmem unijního práva, zahrnuje i jakákoliv nepovinná pravidla, která si mohou manželé mezi sebou dohodnout podle rozhodného práva. Proto i oddělené jmění manželů představuje manželský majetkový režim dle tohoto nařízení, jelikož se týká majetkových práv plynoucích z manželství. Mezinárodně příslušné jsou proto v projednávané věci soudy české, a to na základě čl. 6 písm. b) téhož nařízení.

27. Toto rozhodnutí napadla žalovaná, YR, dovoláním k Nejvyššímu soudu.

[6] – Česká vláda upřesňuje, že tento režim se liší od běžné úpravy majetkových poměrů v manželství. Ke skutečnosti, že tato úprava, jež stanoví pravidla pro společné jmění, se použije, není-li ujednán smluvený režim, viz komentář k § 708 občanského zákoníku v Zuklínová, M., a kol.: „§ 708“, *in* Zuklínová, M., a kol.: *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II*, Wolters Kluwer, Praha, 2023.

[7] – V žalobě založené do spisu předaného Soudnímu dvoru je upřesněno, že se jedná o soubor nemovitých věcí zahrnující byt, sklep a pokoj. V žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byl tento soubor označován výrazem „nemovitost“.

[8] – Kupní smlouva předložená v příloze žaloby SQ není součástí vnitrostátního spisu předaného Soudnímu dvoru. Na jednání bylo uvedeno, že v kupní smlouvě je připomenuto, že manželé si ujednali režim oddělených jmění. Odkazuje se na pravidla francouzského práva upravující zrušení podílového spoluvlastnictví a odchylně od nich na čl. 1469 třetí pododstavec code civil (francouzský občanský zákoník), jenž upravuje výpočet náhrad v případě zrušení zákonného režimu společného jmění manželů.

[9] – Ze žaloby založené do spisu předaného Soudnímu dvoru vyplývá, že návrh navazuje na zrušení svazku a je odůvodněn nemožností uzavřít mezi bývalými manželi dohodu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. Žalobce navrhuje, aby byl majetek přidělen jemu proti zaplacení náhrady.

28. Uvedený soud zdůrazňuje, že spor bývalých manželů týkající se zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, kterou vlastní, spadá do vnitrostátního obecného soukromého práva [10] a nijak nesouvisí s manželstvím či s právem upravujícím majetkové vztahy mezi manželi a dále že takové řízení je obecně vzato občanskou a obchodní věcí věci ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel Ia. Jde-li o podílové spoluvlastnictví k nemovité věci, je dána výlučná mezinárodní příslušnost soudů členského státu, v němž se nemovitost nachází, podle čl. 24 bodu 1 téhož nařízení.

29. Předkládající soud se nicméně zamýšlí nad tím, jaký význam má pro výsledek sporu existence manželství a skutečnost, že podílové spoluvlastnictví existuje jen mezi (bývalými) manželi a vyplývá z jejich volby smluveného režimu odděleného jmění.

30. V tomto ohledu upřesňuje, že dle českého práva se podílové spoluvlastnictví manželů, kteří si ujednali režim oddělených jmění, neodlišuje od jiných (obecných) podílových spoluvlastnictví, a to ani z hlediska důvodů jeho zrušení a způsobu vypořádání a lhůty, ve které k nim má dojít.

31. Konstatuje, že v rozhodovací praxi Soudního dvora není dosud vyřešeno, zda se za dané situace jedná o (zvláštní) majetkový spor mezi manželi vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení [11] (a jde tedy o věc majetkových poměrů v manželství podle nařízení č. 2016/1103), nebo o (obecný) spor mezi manželi, který nemá žádnou souvislost s jejich manželstvím (a jde tedy o občanskou a obchodní věc podle nařízeni Brusel Ia).

32. Za těchto podmínek se Nejvyšší soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovité věci, kterou nabyli manželé do podílového spoluvlastnictví v důsledku sjednaného režimu oddělených jmění, řízením o majetkových poměrech v manželství ve smyslu čl. 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení [2016/1103]?“

33. SQ, YR, česká vláda a Evropská komise předložili písemná vyjádření a zúčastnili se jednání, které se konalo dne 16. dubna 2026, na němž odpověděli na otázky k ústnímu zodpovězení položené Soudním dvorem.

[10] – Předkládající soud odkazuje na § 1140 odst. 1 a § 1143 občanského zákoníku.

[11] – Podle předkládajícího soudu toto kritérium vyplývá z rozsudku ze dne 27. března 1979, de Cavel (143/78, dále jen „rozsudek de Cavel“, EU:C:1979:83), a z usnesení ze dne 14. června 2017, Iljev (C-67/17, dále jen „usnesení Iljev“, EU:C:2017:459, bod 30). Toto usnesení se ovšem týká, i když spadá do rámce zániku svazku, jiné situace, než jaká nastala ve věci v původním řízení.

IV. Analýza

34. Cílem předběžné otázky je určit mezinárodní příslušnost českého soudu, u něhož byla na základě článku 6 nařízení 2016/1103[12] podána žaloba na zrušení[13] a vypořádání podílového spoluvlastnictví vzniklého koupí nemovité věci nacházející se ve Francii manželi v režimu oddělených jmění[14]. Otázka míří na oblast působnosti tohoto nařízení[15], což vede k nutnosti upřesnit hranice pojmu „majetkové poměry v manželství“, jak je definován v čl. 3 odst. 1 písm. a) a jak jej lze vyvodit z výluky uvedené v čl. 1 odst. 2 písm. g) téhož nařízení.

35. Kritéria by měla být stanovena s přihlédnutím k omezením uloženým soudu ve fázi přezkumu jeho mezinárodní příslušnosti. Z judikatury Soudního dvora k unijním nařízením v občanských a obchodních věcech totiž vyplývá, že soud, jemuž byla věc předložena, neposuzuje ve fázi ověřování mezinárodní příslušnosti přípustnost ani opodstatněnost návrhu, ale identifikuje pouze skutečnosti, které v dané právní situaci a podle dovolávaného práva odůvodňují jeho příslušnost[16].

36. Upřesňuji, že popis okolností věci v původním řízení doplněný na jednání[17] mě vede k tomu, abych hned zkraje vyloučil z úvah pojem „dohoda o majetkových poměrech v manželství“ podle čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení 2016/1103, jelikož mezi manželi nebyla uzavřena žádná dohoda, jež by upravovala podílové spoluvlastnictví mezi nimi pro účely úpravy režimu oddělených jmění, který si ujednali[18].

[12] – Toto ustanovení upravuje jen mezinárodní příslušnost. Konkrétní příslušný soud následně určují vnitrostátní právní předpisy daného členského státu. Podle článku 15 nařízení 2016/1103 má soud, u něhož bylo zahájeno řízení, povinnost přezkoumat svou příslušnost.

[13] – Podle českého práva se zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví řídí § 1140 až 1149 občanského zákoníku. Podle francouzského práva, tj. práva místa, kde se nemovitost nachází, spočívá zrušení podílového spoluvlastnictví, jak připomíná Stéphane David („La liquidation de l'indivision“, *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*, č. 30–34, LexisNexis, Paříž, 26. července 2019, téma č. 1259, s. 43 až 49), v identifikování a ohodnocení jednak spoluvlastněného jmění, sestávajícího z aktiv i pasiv oceněných ke dni co nejbližšímu jeho vypořádání, jak stanoví článek 829 francouzského občanského zákoníku, a jednak různých majetkových pohybů mezi spoluvlastnictvím a jedním ze spoluvlastníků (například dluh v případě soukromého užívání spoluvlastněného majetku či v případě pobírání příjmů z tohoto majetku, nebo pohledávka vzniklá v důsledku správy či zhodnocení uvedeného majetku) v podobě vyúčtování podílového spoluvlastnictví. Kromě toho je třeba zrušení podílového spoluvlastnictví odlišit od zrušení majetkového režimu manželů, které teoreticky není určeno pro manžele v režimu oddělených jmění. V praxi ovšem dochází k vyúčtování mezi manželi často. Viz Collard, F., „Synthèse – Séparation de biens“, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paříž, poslední aktualizace 25. března 2025, body 18 až 27. Viz rovněž § 730 občanského zákoníku upravující rozdělení příjmů z podnikání manželů v situaci, kdy v režimu oddělených jmění podnikají společně nebo jeden z manželů podniká s pomocí druhého manžela.

[14] – V majetkovém rodinném právu může vzniknout podílové spoluvlastnictví v důsledku společného nákupu majetku manželi, kteří si nezvolili režim společného jmění. Může vzniknout i ze zákona po zániku manželského svazku v důsledku rozvodu (podílové spoluvlastnictví po společném jmění) nebo smrtí (dědické podílové spoluvlastnictví).

[15] – Nařízení 2016/1103 je použitelné mezi některými členskými státy, včetně České republiky, od 29. ledna 2019. K přechodným ustanovením tohoto nařízení a k datu jeho vstupu v platnost viz jeho články 69 a 70 a Joubert, N., „La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale“, *Revue critique de droit international privé*, č. 1, Dalloz, Paříž, 2017, s. 1 až 26, bod 10 o odkazu na toto datum pro soudní řízení a pro manželství.

[16] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 44 a citovaná judikatura), a ze dne 13. února 2025, Athenian Brewery a Heineken (C-393/23, EU:C:2025:85, body 41 až 43 a citovaná judikatura).

[17] – Viz poznámka pod čarou 8 tohoto stanoviska.

[18] – Ke kritériu *úpravy* majetkových poměrů v manželství, jež definuje pojem „dohoda o majetkových poměrech v manželství“, vychází ze znění čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení 2016/1103 a jeho účinkem je vyloučení *ad hoc* smluv uzavřených mezi manželi z jeho působnosti, viz Ancel, B., „Article 3“, *in* Corneloup, S., a kol., *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples: commentaire des règlements 2016/1103 et 2016/1104*, Société de législation comparée, Paříž, 2018, s. 34 až 42, zejména bod 7.ii. Viz rovněž Wautelet, P., „Article 3. – Définitions », *in* Bonomi, A., Wautelet, P., *Le droit européen des relations patrimoniales de couple: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104*, Bruylant, Namur, 2021, s. 209 až 346, body 147 a násl., zejména body 156, 177 a 180.

A. Úvodní metodologické poznámky k výkladu pojmu „majetkové poměry v manželství“

37. Zaprvé je souhlasně s několika autory[19] třeba konstatovat, že pojem „majetkové poměry v manželství“ je ve většině ostatních nařízení Evropské unie používán jako kritérium pro výjimku nebo pro vymezení, mimo jiné v čl. 1 odst. 2 písm. a) nařízení Brusel Ia[20], v čl. 1 odst. 2 písm. c) nařízení Řím I[21], v čl. 1 odst. 2 písm. b) nařízení Řím II[22] či v čl. 1 odst. 2 písm. d) nařízení č. 650/2012. Nejpřesnější je ustanovení čl. 1 odst. 2 písm. e) nařízení Řím III[23]. Uvádí, že se nařízení nepoužije na majetkové důsledky manželství. Pro účely definice pojmu „majetkové poměry v manželství“ lze tedy odkázat na judikaturu a komentáře k těmto článkům.

38. Zadruhé Soudní dvůr v rozsudku ze dne 1. března 2018, Mahnkopf[24], definoval, co umožňuje odlišit působnost dvou nařízení týkajících se záležitostí vyloučených z nařízení Brusel Ia, a sice dědictví a majetkové poměry v manželství. Považuji proto za důležité předeslat a zdůraznit, že žádost o výklad, která byla Soudnímu dvoru předložena, zapadá do jiného rámce. Nařízení Brusel Ia, které je základním pilířem spolupráce v občanských věcech[25], je totiž použitelné ve všech členských státech. Naproti tomu nařízení 2016/1103 je závazné jen pro 18 členských států v rámci posílené spolupráce[26]. Pravidla týkající se příslušnosti soudů a uznávání vydaných rozhodnutí, založená na zásadě vzájemné důvěry, se tedy použijí jen mezi členskými státy, pro které je toto nařízení závazné. Široké pojetí oblasti působnosti uvedeného nařízení bude mít za následek omezení působnosti nařízení Brusel Ia a neuznání výlučné příslušnosti soudu členského státu, v němž se dotčená nemovitost nachází. Soudy států, pro které není nařízení 2016/1103 závazné, budou tedy muset použít vnitrostátní pravidla pro určení své mezinárodní příslušnosti a pro uznávání vydaných rozhodnutí. Podle mého názoru by tyto důsledky neměly mít vliv na výklad pojmu „majetkové poměry v manželství“[27]. V tomto ohledu dodávám, že je třeba zohlednit skutečnost, že některá pravidla pro určení příslušnosti jsou použitelná v situacích zahrnujících státy, pro které není nařízení 2016/1103 závazné[28], nebo třetí státy[29], a že ustanovení upravující kolizní normy se použijí i ve vztazích se státy, které tímto nařízením vázány nejsou[30].

19 – Viz mimo jiné Erbarth, A., „Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§§ 1353 ff. BGB)“, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, Mnichov, 2018, č. 6, s. 249 až 253, zejména s. 252, a Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich“, zejména bod 1, nadepsaný „Eheliche Güterstände“, části II, nadepsané „Sachlicher Anwendungsbereich“, *in Münchener Kommentar zum BGB*, sv. 12, C. H. Beck, Mnichov, 2024, bod 8.

20 – Viz bod 7 tohoto stanoviska.

21 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. 2008, L 177, s. 6).

22 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40).

23 – Nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Úř. věst. 2010, L 343, s. 10), běžně nazývané „Řím III“.

24 – C-558/16, dále jen „rozsudek Mahnkopf“, EU:C:2018:138.

25 – Viz rozsudek ze dne 9. března 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, body 51 až 53).

26 – Viz rozhodnutí Rady (EU) 2016/954 ze dne 9. června 2016, kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů mezinárodních párů, zahrnujících jak majetkové poměry v manželství, tak majetkové důsledky registrovaného partnerství (Úř. věst. 2016, L 159, s. 16). Členské státy, které se posílené spolupráce neúčastní, jsou tyto: Dánské království, Estonská republika, Irsko, Lotyšská republika, Litevská republika, Maďarsko, Polská republika, Rumunsko a Slovenská republika. Seznam států účastnících se posílené spolupráce je omezený i v rámci nařízení Řím III, ale neodpovídá seznamu týkajícímu se nařízení 2016/1103.

27 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, bod 73).

28 – Viz články 10 a 11 nařízení 2016/1103, jakož i bod 40 jeho odůvodnění.

29 – K použití pravidel o příslušnosti nařízení 2016/1103 *erga omnes* viz Bonomi, A., a Wautelet, P., „Introduction“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, s. 21 až 106, bod 74 a odkaz na rozsudek ze dne 1. března 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120).

30 – Viz článek 20 nařízení 2016/1103, který zakotvuje všeobecnou použitelnost těchto pravidel.

39. Zatřetí kapitola I nařízení 2016/1103 obsahuje články 1 až 3, které vymezují oblast jeho působnosti a zavádějí definice, což představuje významný rozdíl oproti úmluvě o rozhodném právu pro majetkové poměry v manželství [31].

40. Článek 1 tohoto nařízení, který v odst. 1 prvním pododstavci vymezuje jeho věcnou působnost na „majetkové poměry v manželství“, je v právní nauce prezentován jako rozhodující pro výklad tohoto nařízení, jelikož taxativně stanoví, které oblasti jsou vyloučeny [32]. Oblasti, které v něm uvedeny nejsou, se považují za zahrnuté, pokud spadají do oblasti působnosti tohoto nařízení [33].

41. Článek 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103 definuje pojem „majetkové poměry v manželství“ jako „soubor *pravidel* týkající se majetkových vztahů mezi manželi navzájem a ve vztahu ke třetím osobám vyplývajících z manželství nebo z jeho zrušení“ [34].

42. Začtvrté je v bodě 18 odůvodnění tohoto nařízení upřesněno, že:

– „by měl být pojem ‚majetkové poměry v manželství‘ vykládán jako samostatný pojem“;

– by tento pojem „[měl] zahrnovat nejen pravidla, od nichž se manželé nemohou odchýlit, nýbrž i jakákoli nepovinná pravidla, která mohou manželé mezi sebou dohodnout podle rozhodného práva, jakož i jakákoli dispozitivní pravidla rozhodného práva“ a že

– „[z]ahrnuje nejen majetkové uspořádání konkrétně a výlučně upravené některými vnitrostátními právními systémy v případě manželství, ale i jakékoli majetkové vztahy, mezi manželi i v jejich vztazích se třetími osobami, vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení“.

[31] – Uzavřené v Haagu dne 14. března 1978, dále jen „Haagská úmluva z roku 1978“. Tato úmluva, ratifikovaná Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím, vstoupila v platnost dne 1. září 1992. K této úmluvě viz Niboyet, M.-L., de Geouffre de la Pradelle, G., a Fulli-Lemaire, S., *Droit international privé*, 8. vydání, LGDJ, Paříž, 2023, oddíl 4 části „Premiers repères“, nadepsaný „Rapports de famille patrimoniaux“, s. 126 až 142, zejména body 138 a násl., a ke srovnání s nařízením 2016/1103 body 141 a násl. K vazbám tohoto nařízení na stávající mezinárodní úmluvy viz jeho článek 62. Konečně k legislativnímu vývoji definice „majetkových poměrů v manželství“ viz Wautelet, P., „Article 3. – Définitions », *op. cit.*, body 59 a násl.

[32] – Viz Lagarde, P., Bergquist, U., a kol., *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*, 2. vyd., Dalloz, Paříž, 2018, body 1.7 a 1.8 (s. 32 a 33).

[33] – Viz Lagarde, P., Bergquist, U., a další, *op. cit.*, bod 1.8 (s. 33). Andrea Bonomi, „Article 1. – Champ d’application“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, s. 107 až 201, zejména bod 10, uvádí, že „tyto výluky představují toliko negativní omezení oblasti působnosti [nařízení 2016/1103], která je definována především pozitivně pojmem ‚majetkové poměry v manželství‘ […] Otázky nespadající pod tento pojem tedy nespadají do oblasti působnosti [tohoto nařízení], i když nejsou uvedeny v čl. 1 odst. 2 [téhož nařízení]“. Příkladmo viz Wautelet, P., „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, o vztazích mezi manželi a právnickými osobami, body 132 až 139.

[34] – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Podle Wautelet, P. „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, bod 80, výraz „pravidla“, uvedený i v bodě 18 odůvodnění nařízení 2016/1103, neodráží vůli přijmout definici, která by se lišila od přístupu obvyklého v mezinárodním právu soukromém, kdyby nebyla funkční (k takové metodě, která spočívá ve „zkoumání funkce a cílů sledovaných orgánem nebo mechanismem zavedeným vnitrostátním zákonem“, viz tamtéž body 78 a 79). Srov. čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 650/2012. Podle mého názoru je třeba, pokud jde o otázky majetkových poměrů v manželství, vyvodit poučení z judikatury Soudního dvora k oblasti působnosti Úmluvy o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Bruselu dne 27. září 1968 (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění následných úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (Úř. věst. 1998, C 27, s. 1), dále jen „Bruselská úmluva“, a na ni navazujících nařízení. Z ní vyplývá, že se Soudní dvůr zabýval povahou majetkoprávních vztahů mezi stranami sporu, resp. předmětem sporu ve vztahu či bez vztahu k manželství. Viz rozsudek de Cavel (bod 7), rozsudek de ze dne 31. března 1982, W. (25/81, EU:C:1982:116, body 7 a 8), a usnesení Iljev (bod 30). Soudní dvůr rozhodoval i s ohledem na účel dotčeného rozhodnutí nebo pravidla [viz rozsudky ze dne 27. února 1997 ve věcech van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, bod 22) a Mahnkopf (bod 40)]. V projednávané věci je třeba ve zvláštní právní situaci podílového spoluvlastnictví manželů zkoumat, zda spor – v *závislosti na účelu dovolávaného práva* – spadá do oblasti působnosti nařízení 2016/1103, nebo zda je z ní vyloučen v důsledku některé z kategorií práv vyjmenovaných v článku 1 tohoto nařízení.

43. Zapáté čl. 3 odst. 1 písm. a) a bod 18 odůvodnění nařízení 2016/1103 navazují na judikaturu Soudního dvora k vyloučení majetkových poměrů v manželství z působnosti evropských nástrojů v občanských a obchodních věcech. Pokrývají i vztahy manželů se třetími osobami vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení.

44. Je tedy třeba připomenout tuto judikaturu, aby bylo možné určit, v čem může za zvláštních okolností věci v původním řízení sloužit k výkladu čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103 (B), a v návaznosti na to upřesnit, co vyplývá z rámce stanoveného tímto nařízením jak pro oblast jeho působnosti (C), tak pro meze, jež toto nařízení stanoví stran věcných práv v závislosti na předmětu otázky, která má být projednána, a určení rozhodného práva (D).

B. Judikatura z období před čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103

45. Předkládající soud správně cituje dvě rozhodnutí Soudního dvora, která definují pojem „majetkové poměry v manželství“ v kontextu výluky z oblasti působnosti Bruselské úmluvy podle jejího čl. 1 druhého pododstavce bodu 1 [35] a z působnosti nařízení Brusel Ia podle jeho čl. 1 odst. 2 písm. a).

46. V rozsudku de Cavel Soudní dvůr rozhodl, že „pojem ‚majetkové poměry v manželství‘ zahrnuje nejen majetkové uspořádání konkrétně a výlučně upravené některými vnitrostátními právními systémy v případě manželství, ale i jakékoli majetkové vztahy vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení; spory týkající se majetku manželů během rozvodového řízení[[36]] se tedy mohou týkat nebo úzce souviset: 1) s otázkami, které se týkají osobního stavu, 2) s majetkoprávními vztahy mezi manželi, které vyplývají přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení, nebo 3) s majetkoprávními vztahy mezi manželi, které mezi nimi existovaly, avšak které nesouvisí s manželstvím[, a že] se oblast působnosti [Bruselské úmluvy] vztahuje pouze na posledně uvedenou kategorii sporů, kdežto první dvě kategorie musí být z oblasti její působnosti vyloučeny“ [37].

47. V usnesení Iljev Soudní dvůr na základě druhého z těchto kritérií rozhodl, že spor mezi bývalými manželi, který se týká *vypořádání majetkových práv k movité věci* nabyté za trvání manželství, se týká majetkoprávních vztahů mezi manželi, které vyplývají *přímo ze zrušení manželství*, takže nespadá do oblasti působnosti nařízení Brusel Ia [38].

[35] – Vzhledem k tomu, že nařízením Brusel Ia bylo zrušeno a nahrazeno nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), které zase nahradilo Bruselskou úmluvu, platí výklad, který Soudní dvůr podal v souvislosti s ustanoveními těchto dvou posledně zmíněných právních nástrojů, rovněž pro výklad nařízení Brusel Ia, pokud tato ustanovení mohou být považována za „rovnocenná“ ustanovením posledně uvedeného nařízení. Viz zejména rozsudek ze dne 16. května 2024, Toplofikacia Sofia (Pojem „bydliště žalovaného“) (C-222/23, EU:C:2024:405, bod 49 a citovaná judikatura).

[36] – Předmětem sporu v dané věci bylo předběžné vypořádání majetkoprávních vztahů mezi manželi, které bylo v daném probíhajícím řízení nezbytné. Viz rozsudek de Cavel (bod 7 první odstavec).

[37] – Rozsudek de Cavel (bod 7 druhý až čtvrtý odstavec).

[38] – Viz usnesení Iljev (bod 30). V této souvislosti Dirk Looschelders, „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, Gieseking, Bielefeld, 2018, č. 6, s. 591 až 594, zejména s. 593 a 594, upřesňuje, že zrušení manželství podle bulharského práva, které bylo v dané věci použitelné, vedlo přímo pouze ke vzniku spoluvlastnictví a spor týkající se jeho vypořádání by byl jen *nepřímým* důsledkem rozvodu. Z toho vyvozuje, že skutečnost, že vznik uvedeného spoluvlastnictví mezi bývalými manželi závisí na aspektech týkajících se majetkových poměrů v manželství, je pouhou předběžnou otázkou, která nebrání použití nařízení Brusel Ia. Má však za to, že z hlediska unijního práva je relevantní pouze to, zda je vypořádání spoluvlastnictví odůvodněno zrušením manželství, nebo s ním nijak nesouvisí, a skutečnost, že toto vypořádání spadá do oblasti práva upravujícího věcná práva, nebrání kvalifikaci ve věcech majetkových poměrů v manželství. Tento postřeh lze totiž vyvodit z konstatování, že odpověď Soudního dvora na otázky týkající se vypořádání majetku je zaměřena na vypořádání majetkových práv k němu (viz usnesení Iljev, body 19 a 22).

48. Co se týče věcí, v nichž byla tato rozhodnutí vydána, pak v první z nich souvisely majetkové otázky, které byly k předkládajícím soudům vzneseny, s rozvodovým řízením. Ve druhé z nich se spor vzniklý po rozvodu týkal toho, zda je vozidlo nabyté a registrované na jméno manželky společné, přičemž odpověď na tuto otázku měla být určena podle zvláštních pravidel zákona o rodině, týkajících se společně nabytého majetku pro účely vypořádání majetkových práv k němu [39].

49. Vzhledem k tomu, že je kritérium vycházející z majetkoprávních vztahů mezi manželi vyplývajících z manželství nebo z jeho zrušení uvedeno v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103, je třeba se zabývat otázkou, zda lze rozsudek de Cavel a usnesení Iljev uplatnit *per analogiam* v projednávané věci.

50. Předkládající soud správně podtrhl prvky odůvodňující jisté výhrady.

51. V projednávané věci je totiž situace odlišná ze dvou důvodů. Zaprvé se spor týká nemovitosti, která je společná bez přímé souvislosti se zvoleným manželským majetkovým režimem, jelikož si manželé ujednali režim oddělených jmění, v jehož rámci již pojmově nevzniká žádné společné jmění. Kromě toho je právním režimem této nemovitosti režim obecného zákonného podílového spoluvlastnictví, který se vztahuje na všechny osoby bez ohledu na to, zda uzavřely manželství [40].

52. Dodávám, že i když majetkoprávní vztah mezi bývalými manželi spočívající v podílovém spoluvlastnictví vznikl za trvání manželství, lze jen stěží mít za to, že *přímo vyplývá* z manželského vztahu, a to v důsledku volby manželů od samého počátku svého svazku oddělit svá jmění [41]. Nejsou za těchto okolností majetkoprávní vztahy mezi nimi nezávislé na manželství? Takové konstatování by mělo vést k odkazu na třetí kritérium uvedené v rozsudku de Cavel [42], podle kterého spor není vyloučen z oblasti občanského a obchodního práva.

53. Soudní dvůr je tudíž žádán, aby rozhodl, zda skutečnost, že toto podílové spoluvlastnictví existuje jen mezi manželi a je nutně spojeno s jejich volbou smluveného manželského majetkového režimu, který vylučuje jakékoli společné jmění, postačuje k tomu, aby bylo možné považovat tuto situaci za spadající do působnosti nařízení 2016/1103.

54. Pro odpověď na tuto otázku je třeba určit, do jaké míry se unijní normotvůrce inspiroval judikaturou Soudního dvora a při definici pojmu „majetkové poměry v manželství“ v tomto nařízení pojal tento pojem široce.

C. Pojem „majetkové poměry v manželství“ v rámci nařízení 2016/1103

55. Tento pojem by měl být z různých důvodů vyplývajících z výkladových metod Soudního dvora chápán široce.

[39] – Viz usnesení Iljev (bod 15 ve spojení s body 10 a 11 a bod 22).

[40] – K výhradám podobné povahy viz Farnoux, E., „Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d'une règle de compétence purement internationale s'agissant d'une action en partage d'un bien immobilier situé en France“, *Revue critique de droit international privé*, č. 1, Dalloz, Paříž, 2021, s. 106 až 127, zejména s. 125 a 126.

[41] – Na jednání bylo dokonce uvedeno, že plán nabýt majetek do podílového spoluvlastnictví se zrodil již před uzavřením manželství a k nabytí došlo krátce po ujednání manželského majetkového režimu.

[42] – Viz rozsudek de Cavel (bod 7 třetí odstavec) a bod 46 tohoto stanoviska.

1. Ke znění čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103

56. Zaprvé je definici pojmu „majetkové poměry v manželství“ uvedenou v tomto článku třeba dát do souvislosti s rozsudkem de Cavel, v němž se uvádí, že onen pojem zahrnuje „jakékoli majetkové vztahy vyplývající přímo z manželského vztahu nebo z jeho zrušení“ [43]. Toto vyjádření je inspirováno souslovím použitým v tzv. Schlosserově zprávě, a sice výrazem „majetkové vztahy vyplývající z manželského vztahu“ [44]. Autor řečené zprávy poznamenává, že „[v]zájemná práva manželů vzniklá z manželských majetkových režimů do značné míry odpovídají tomu, co angličtina vystihuje výrazem ‚rights in property arising out of a matrimonial relationship‘ (majetková práva vyplývající z manželského vztahu)“ [45].

57. V této souvislosti P. Schlosser zmiňuje obtíže spojené s pojmem „majetkové poměry v manželství“ vyplývající ze skutečnosti, že ve Spojeném království a Irsku neexistuje srovnatelný právní institut. Majetkové vztahy mezi manželi se zde v zásadě řídí obecnou právní úpravou [46].

58. Peter Schlosser ve zprávě dále konstatuje, že pojem „majetkové poměry v manželství“ nezahrnuje ve všech „původních členských státech“ stejné právní vztahy [47]. V tomto ohledu P. Schlosser poukazuje na existenci různých druhů nevýlučných systémů, neboť tyto státy rozvinuly právní instituty specifické pro vztahy mezi manželi, jejichž hlavní zvláštností je vytvořit ucelený, avšak nikoli jediný majetkový režim, smluvený či zákonný, případně doplněný o úpravu majetkových vztahů platnou pro všechny manžely bez ohledu na to, jaký manželský majetkový režim si ujednali [48].

59. Tyto poznatky ze Schlosserovy zprávy o rozmanitosti právních systémů, které jsou stále aktuální [49], považuji za zásadní. Vyvozuji z nich, že *definice pojmu „majetkové poměry v manželství“ zahrnuje majetkové vztahy mezi manželi, které se řídí obecnou právní úpravou, a nikoli jen uceleným právním systémem*.

60. Soudní dvůr dosud neměl příležitost se k této otázce vyjádřit, neboť rozhodoval vzhledem k okolnostem, na které se vztahovala zvláštní ustanovení upravující majetkové vztahy mezi manželi, a šlo tedy buď o zajišťovací opatření v průběhu rozvodového řízení (rozsudek de Cavel), nebo o spor, zda je majetek nabytý za trvání manželství společný (usnesení Iljev) [50].

61. Zadruhé podotýkám, že bod 18 odůvodnění nařízení 2016/1103 míří sice na všechny majetkové vztahy mezi manželi „vyplývající *přímo* z manželského vztahu nebo z jeho zrušení“ [51], avšak toto příslovce se v definici pojmu „majetkové poměry v manželství“ uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení nenachází.

[43] – Viz rozsudek de Cavel (bod 7 druhý odstavec). Třetí odstavec bodu 7 řečeného rozsudku pojednává o sporech, které se týkají nebo úzce souvisejí s „majetko*právními* vztahy *mezi manželi*, které vyplývají přímo z manželského svazku nebo z jeho zrušení“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

[44] – Viz zpráva P. Schlossera k Úmluvě ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska k Úmluvě o soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech a k Protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem (Úř. věst. 1979, C 59, s. 71; dále jen „Schlosserova zpráva“), bod 50. K souvislosti s touto zprávou viz Farnoux, E., *op. cit.*, s. 125.

[45] – Schlosserova zpráva (bod 50).

[46] – Viz Schlosserova zpráva (bod 43).

[47] – Tamtéž (bod 43).

[48] – Tamtéž (body 45 a 46).

[49] – Viz Wautelet, P., „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, bod 64.

[50] – Viz bod 48 tohoto stanoviska.

[51] – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Připomínám, že kritéria zavedená v rozsudku de Cavel (bod 7) jsou formulována takto: spor, který *se týká nebo úzce souvisí s* majetkoprávními vztahy, *které vyplývají přímo z manželského svazku nebo z jeho zrušení*.

62. Podobně jako Dirk Looschelders [52] jsem toho názoru, že ze znění tohoto ustanovení, které je v jednotlivých jazykových verzích obdobné [53], je třeba vyvodit, že pouhá příčinná souvislost s manželstvím nebo jeho zánikem je dostatečným kritériem. Lze tedy mít za to, že *přímost* této souvislosti, uvedenou v rozsudku de Cavel a v usnesení Iljev [54], již není třeba dohledávat.

63. Za těchto podmínek je třeba ověřit, že široký výklad pojmu „majetkové poměry v manželství" vycházející ze znění čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103 je odůvodněný i s ohledem na cíle sledované unijním normotvůrcem, systematiku tohoto nařízení a jeho kontext.

2. K cílům nařízení 2016/1103, jeho systematice a kontextu

64. Zaprvé unijní normotvůrce jasně vyjádřil záměr přijmout nástroj, který by umožnil odstranit potíže, s nimiž se páry setkávají při správě svého majetku nebo při jeho rozdělení [55], když do nařízení 2016/1103 shromáždil všechna pravidla použitelná na majetkové poměry v manželství tvořená pravidly o příslušnosti, rozhodném právu a uznávání nebo případně přijímání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, veřejných listin a soudních smírů [56].

65. Nařízení 2016/1103 stojí na základní zásadě jednoty: o všech otázkách týkajících se majetkových vztahů manželů je příslušný rozhodovat v zásadě jediný orgán, který uplatňuje jediné rozhodné právo [57] zvolené manžely [58] nebo určené podle objektivních hraničních určovatelů definovaných tímto nařízením [59], jehož se lze za určitých podmínek dovolávat vůči třetím osobám [60]. Toto právo se uplatní na veškerý jejich majetek bez ohledu na místo, kde se nachází [61], a na jejich dluhy.

66. Cíl zjednodušení právní situace manželů se velmi jasně projevuje v důsledcích této zásady jednoty pro příslušnost a rozhodné právo.

67. Co se příslušnosti týče, zejména pokud se spor týká nemovitosti, vůle zachovat jednotu této příslušnosti [62] a práva rozhodného pro veškerý majetek [63] převážila nad důvody hovořícími pro příslušnost soudů členského státu, v němž se nemovitost nachází. Tato příslušnost byla v nařízení 2016/1103 pojata jako podpůrná [64], přestože v rozsudku ze dne 17. prosince 2015, Komu a další [65],

[52] – Viz Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich", *op. cit.*, bod 10. Podle tohoto autora skutečnost, že toto kritérium je uvedeno jen v odůvodnění, hovoří pro výklad, podle kterého přímost není při definici pojmu „majetkové poměry v manželství" hlavním kritériem.

[53] – Viz španělskou („como resultado"), německou („aufgrund"), anglickou („as a result"), italskou („in conseguenza") či polskou („wynikających") verzi, které jsem mohl ověřit.

[54] – Viz bod 47 tohoto stanoviska.

[55] – Viz bod 8 odůvodnění nařízení 2016/1103.

[56] – Viz body 15 a 16 odůvodnění nařízení 2016/1103.

[57] – Viz články 21 a 27 a bod 52 odůvodnění nařízení 2016/1103.

[58] – Viz článek 22 nařízení 2016/1103.

[59] – Viz článek 26 nařízení 2016/1103.

[60] – Viz článek 28 a bod 52 odůvodnění nařízení 2016/1103.

[61] – Viz článek 21 nařízení 2016/1103.

[62] – K řízení zahájenému ve věci pozůstalosti po jednom z manželů viz bod 33 odůvodnění nařízení 2016/1103 a k řízení zahájenému ve věci manželského vztahu viz bod 34 téhož odůvodnění.

[63] – Viz Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug", *op. cit.*, zejména s. 591 a 594.

[64] – Viz článek 10 nařízení 2016/1103.

[65] – C-605/14, dále jen „rozsudek Komu a další", EU:C:2015:833.

který se týkal výkladu čl. 22 bodu 1 prvního pododstavce nařízení č. 44/2001[66], Soudní dvůr rozhodl, že žaloba na zrušení podílového spoluvlastnictví několika osob k nemovitým věcem nacházejícím se ve Španělsku prostřednictvím prodeje, podaná u finského soudu spoluvlastníky s bydlištěm ve Finsku[67], spadá do kategorie sporů, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a pro něž mají výlučnou příslušnost soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází[68], přičemž vycházel především z úvah týkajících se řádného výkonu spravedlnosti[69].

68. Co se práva rozhodného pro majetkové vztahy páru týče, zásadu jednoty posiluje neměnnost[70] tohoto práva. Co se dále nemovitých věcí týče, je třeba poukázat na neexistenci zvláštní vazby na právo místa, kde se nemovitost nachází, pro účely úpravy ochrany společného obydlí[71]. Jak upřesňuje druhá věta bodu 53 odůvodnění nařízení 2016/1103, pravidla týkající se tohoto obydlí spadají do oblasti působnosti tohoto nařízení[72]. Kromě toho není dovoleno stanovit různá práva pro určitý majetek nebo v závislosti na povaze tohoto majetku[73]. Konečně z obecného hlediska je třeba konstatovat, že uvedené nařízení zahrnuje nejen imperativní pravidla, ale také fakultativní a dispozitivní pravidla[74].

69. Jeví se proto, že by se *pojem „majetkové poměry v manželství“ ve smyslu nařízení 2016/1103 měl vztahovat na všechny majetkové důsledky manželství, pokud nespadají pod* takový *zvláštní režim*, jako je zejména režim vyživovacích povinností či režim dorovnání důchodových nároků[75] nebo režim dědění pozůstalosti po zemřelém manželovi[76].

[66] – Tento článek stanoví, že bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází. Toto ustanovení bylo převzato do čl. 24 bodu 1 prvního pododstavce nařízení Brusel Ia. K jeho výkladu viz bod 83 tohoto stanoviska.

[67] – Viz rozsudek Komu a další (body 13 až 15).

[68] – Viz rozsudek Komu a další (bod 28).

[69] – Viz rozsudek Komu a další (bod 30).

[70] – Viz článek 26 nařízení 2016/1103, který odkazuje na první společný obvyklý pobyt.

[71] – V tomto ohledu viz Chikoc Barreda, N., „Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement ‚régimes matrimoniaux‘?“, *European Review of Private Law*, č. 3, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2019, s. 583 až 615, zejména bod 4. Autorka poukazuje (bod 5) na rozdíl oproti Haagské úmluvě z roku 1978, když článek 26 nařízení 2016/1103 pro případ neexistence dohody o volbě práva stanoví navázání na právo státu, v němž mají manželé první společný obvyklý pobyt po uzavření manželství, což s sebou nese určité nevýhody v případě mobility manželských párů (bod 6).

[72] – Viz rovněž Erbarth, A., *op. cit.*, s. 252.

[73] – Viz článek 21 a bod 43 odůvodnění nařízení 2016/1103. K rozdílu oproti Haagské úmluvě z roku 1978 a k totožnosti volby v nařízení č. 650/2012 viz Wautelet, P., „ Article 22. – Choix de la loi applicable“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, s. 577 až 676, body 79 a 81.

[74] – Viz bod 18 odůvodnění nařízení 2016/1103. Nathalie Joubert, *op. cit.*, bod 16, zdůrazňuje, že zahrnutí primárního režimu umožňuje sjednotit právo rozhodné pro veškeré majetkové vztahy páru, a to i v případech, kdy určené právo nebere v úvahu samotné pojmy „majetkové poměry v manželství“ a „primární režim“, což představuje zásadní rozdíl oproti Haagské úmluvě z roku 1978. Kromě toho je třeba zdůraznit, že takový primární režim platí pro všechny manžele bez ohledu na to, jaký je jejich majetkový režim, včetně režimu oddělených jmění.

[75] – Tyto otázky jsou vyloučeny z oblasti působnosti nařízení 2016/1103 [viz jeho čl. 1 odst. 2 písm. c) a f)]. Podle Johannese Webera, „Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung“, *Deutsche Notar-Zeitschrift*, 2016, č. 9, s. 659 až 697, zejména s. 665, „tak manželský majetkový režim nabývá sběrnou funkci coby obecná norma mezinárodního rodinněmajetkového práva“.

[76] – Viz čl. 1 odst. 2 písm. d) nařízení 2016/1103 a rozsudek Mahnkopf (bod 41). Viz rovněž poznámka pod čarou 85 tohoto stanoviska.

70. Zadruhé ze systematiky nařízení 2016/1103 vycházejí další argumenty podporující výklad, podle kterého je autonomní definice pojmu „majetkové poměry v manželství“ uvedená v čl. 3 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení záměrně široká. Lze je vyvodit ze spojení této definice s článkem 27 uvedeného nařízení, jenž upravuje oblast působnosti rozhodného práva [77] v průběhu manželství a po jeho zániku.

71. Peter Mankowski [78] má za to, že článek 27 nařízení 2016/1103 podává pozitivní a demonstrativní výčet toho, co musí v každém případě spadat do majetkových poměrů v manželství. Dodává, že tento článek 27 je jasným zakotvením uceleného režimu, jakož i zásady jednoty režimu. Pojem „majetkové poměry v manželství“ ve smyslu tohoto nařízení je sám o sobě velmi široký a velmi různorodý [79].

72. Konkrétně čl. 27 písm. d) uvedeného nařízení stanoví, že se právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství řídí „pravomoci, práva a povinnosti jednoho z manželů nebo obou manželů týkající se majetku“. Sara Godechot-Patris a Patrick Wautelet [80] jsou toho názoru, že se toto ustanovení použije v případě nabytí majetku do podílového spoluvlastnictví, zejména pokud je toto spoluvlastnictví upraveno smluveným režimem oddělených jmění. S touto výhradou nesouhlasím, a to z důvodu přístupu, který ukládá nařízení 2016/1103. V případě podílového spoluvlastnictví mohou majetkové vztahy mezi manželi s režimem oddělených jmění, jež nejsou upraveny imperativními ustanoveními práva upravujícího majetkové poměry v manželství, spadat jen do obecné právní úpravy. Když se v úvahu nevezme skutečnost, že tento důsledek je tomuto režimu vlastní, bude oblast působnosti tohoto nařízení omezená.

73. Článek 27 písm. e) téhož nařízení stanoví, že právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství se řídí i „zánik majetkových poměrů v manželství a rozdělení nebo vypořádání majetku“.

74. Někteří autoři na tomto základě tvrdí, že se nařízení 2016/1103 vztahuje na *vypořádání majetku mezi manželi bez ohledu na to, zda je založeno na pravidlech zvláštního manželského majetkového režimu, nebo na obecných závazkověprávních nebo věcněprávních základech, pokud existuje inherentní vazba na manželství* [81], a dále že úprava majetkových vztahů postačuje a není nutno vyžadovat zvláštní režim, který by nutně znamenal vznik společného jmění [82].

[77] – Viz Bonomi, A., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, bod 3; Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, s. 845 až 915, bod 6; Lagarde, P., Bergquist, U., a kol., *op. cit.*, bod 3.2 (s. 40); Gallant, E., „Union européenne. – Règlements n° 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux“, *JurisClasseur Procédure civile*, LexisNexis, Paříž, 17. června 2021, sv. 3000-80, bod 43, a Weber, J., *op. cit.*, s. 665. V tomtéž smyslu viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, bod 76, a ke kritériu rozdělení majetku mezi manžely bod 91).

[78] – Viz Mankowski, P., „Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO“, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, Mnichov, 2021, č. 17, s. 757 až 764, zejména s. 758.

[79] – V témže smyslu, pokud jde o režim podílového spoluvlastnictví mezi manželi v režimu oddělených jmění, například stran otázek týkajících se dluhů za podílovým spoluvlastnictvím nebo náhrady škody spoluvlastníkovi, viz Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, bod 67.

[80] – Viz Godechot-Patris, S., „Réglementation depuis le 29 janvier 2019“, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paříž, 15. září 2023, sv. 320, bod 111, a Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, bod 74. K obecněprávnímu režimu podílového spoluvlastnictví vyjadřují pochybnosti s odkazem na právo místa, kde se nemovitost nachází. K prosazování přístupu případ od případu viz Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, body 176 a 177.

[81] – Viz Hausmann, R., *Internationales und Europäisches Familienrecht*, 3. vyd., C. H. Beck, Mnichov, 2024, bod 355. Viz rovněž Godechot-Patris, S., „Compétence juridictionnelle en matière d’action en partage d’un immeuble situé en France“, *Revue Juridique Personnes et Famille*, č. 5, Lamy, Paříž, 2020. K možnému spojení s článkem 29 nařízení 2016/1103 viz rovněž bod 86 tohoto stanoviska. V případě neexistence manželského vztahu by tudíž zrušení spoluvlastnictví spadalo do oblasti působnosti nařízení Brusel Ia. Konečně viz i bod 68 tohoto stanoviska týkající se společného obydlí.

[82] – Viz Mankowski, P., *op. cit.*, s. 758. Tento autor ovšem upřesňuje, že existence peněžité pohledávky jednoho z manželů vůči druhému nestačí sama o sobě k tomu, aby tato pohledávka byla kvalifikována jako manželská, pokud nemá žádnou vazbu na majetkové poměry v manželství.

75. Proto v situaci, kdy manželé, kteří si při uzavření manželství ujednali režim oddělených jmění, a tito manželé (a nikdo jiný) nabyli společně majetek do podílového spoluvlastnictví, lze z čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103 vykládaného ve spojení s článkem 27 téhož nařízení vyvodit, že vypořádání tohoto spoluvlastnictví spadá do oblasti působnosti tohoto nařízení a mělo by se řídit právem určeným týmž nařízením bez ohledu na to, zda k němu dojde před zrušením manželství, či po něm.

76. Zatřetí i kontext, do kterého zapadá cíl unijního normotvůrce a kterým je rozsáhlá konkretizace zásady jednoty pravidel upravujících majetkové vztahy párů [83], hovoří ve prospěch širokého pojetí pojmu „majetkové poměry v manželství“. Je totiž třeba do určité míry zohlednit, že nařízení 2016/1103 navazuje na nařízení č. 650/2012. Soudní dvůr potvrdil, že toto nařízení vychází ve většině případů ze „zásad[y] jednoty soudiště a rozhodného práva“ [84] a tato zásada je rovněž základem pravidla stanoveného v článku 4 uvedeného nařízení, jelikož tento článek stanoví, že uvedené pravidlo určuje příslušnost soudů členských států rozhodovat „o dědictví jako o celku“ [85]. Jak ovšem uvádějí někteří autoři [86], soudržnost mezi nařízením č. 650/2012 a nařízením 2016/1103 má v praxi určitá omezení, jelikož na majetkové vztahy páru na jedné straně a na dědictví na straně druhé se mohou použít dvě odlišná práva z důvodu rozdílných hraničních určovatelů stanovených v těchto nařízeních. Kromě toho jednoho z cílů nařízení č. 650/2012, kterým je zajistit, aby soud, u něhož bylo řízení zahájeno, použil právo místa soudu, není v rámci nařízení 2016/1103 vždy dosaženo z důvodu zásady neměnnosti rozhodného práva [87].

77. Konečně je třeba zdůraznit konkrétní dopady zásady jednoty v oblasti příslušnosti a rozhodného práva, které potvrzují, že pojem „majetkové poměry v manželství“ má být v situacích obdobných situacím ve věci v původním řízení vykládán široce. Pokud jsou tedy manželé v režimu oddělených jmění podílovými spoluvlastníky několika nemovitostí nacházejících se v různých členských státech a předmětem sporu je zrušení a vypořádání každého z těchto podílových spoluvlastnictví, je zásadní, aby nařízení 2016/1103 upravovalo určení příslušného soudu i rozhodné právo [88]. Při rušení a vypořádávání podílového spoluvlastnictví manželů v režimu oddělených jmění mohou navíc vyvstat otázky související s rodinnými a majetkovými vztahy, což odůvodňuje koncentraci řešení sporů. Může se jednat o případné

[83] – Pokud jde o nesezdané páry, viz nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství (Úř. věst. 2016, L 183, s. 30).

[84] – Rozsudek ze dne 7. dubna 2022, VA a ZA (Podpůrná příslušnost v dědických věcech) (C-645/20, EU:C:2022:267, bod 21 ve spojení s body 37, 38, 44 a 45). Soudní dvůr rozhodl, že z této zásady vyplývá, že do působnosti nařízení č. 650/2012 spadá vnitrostátní pravidlo, jehož hlavním účelem je kvantitativní vymezení dědického podílu pozůstalého manžela vůči podílům ostatních dědiců, *a nikoli rozdělování majetku mezi manžely*. Viz rozsudek Mahnkopf (bod 40). Z toho vyvozuji, že podle uvedené zásady by se i na vypořádání dědického podílového spoluvlastnictví mezi pozůstalého manžela a dědice zesnulého manžela mělo vztahovat nařízení č. 650/2012. Viz Lardeux, G., „De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles“, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Paříž, č. 4, 2021, s. 1259 až 1275, poznámka 28, jakož i Péroz, H., a Fongaro, É, „Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n’est pas près d’être confiné“, *Droit et Patrimoine*, č. 304, Lamy, Paříž, 2020, zejména část III zaměřená na „[z]ávazky a majetek“.

[85] – Viz rozsudek ze dne 26. března 2026, Isergartler (C-618/24, EU:C:2026:251, bod 43 a citovaná judikatura). Soudní dvůr své rozhodnutí odůvodnil odkazem na „zásad[u] jednoty pozůstalosti, vyjádřen[ou] zejména v čl. 23 odst. 1 nařízení č. 650/2012, který uvádí, že právem určeným podle daného nařízení se ‚řídí *dědictví jako celek*‘ “ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). K *tomuto vztahu mezi rozhodným právem a příslušností* viz Peroz, H., a Fongaro, É, *op. cit.* Hélène Peroz poukazuje na to, že *rozdělení pozůstalosti* je upraveno jen v čl. 23 odst. 2 písm. j) nařízení č. 650/2012, který upravuje oblast působnosti rozhodného práva, a nikoli pravidla pro určení příslušnosti soudů. Má však za to, že pokud se toto nařízení použije na právo rozhodné pro rozdělení pozůstalosti, tím spíše se na tuto oblast použijí pravidla pro určení příslušnosti stanovená v uvedeném nařízení. K analogii s čl. 23 odst. 2 písm. e) a j) téhož nařízení viz rovněž Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug“, *op. cit.*, s. 594.

[86] – Viz Bonomi, A., a Wautelet, P., „Introduction“, *op. cit.*, bod 38, a Bonomi, A., „Article 21 – Unité de la loi applicable“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, bod 5.

[87] – Viz Bonomi, A., a Wautelet, P., „Introduction“, *op. cit.*, body 43 a 60.

[88] – Viz článek 21 nařízení 2016/1103, který neobsahuje žádná omezení co do povahy a do umístění majetku.

vyúčtování mezi manželi, například pokud jeden z manželů financoval nemovitost v poměru odlišném od svého podílu stanoveného při nabytí nemovitosti za podmínek vlastních společnému soužití nebo při přiřčení společného obydlí [89].

78. Na základě výkladu pojmu „majetkové poměry v manželství“, jak je definován v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/1103, jsem toho názoru, že tento pojem musí zahrnovat majetkový vztah mezi manželi v režimu oddělených jmění založený jejich podílovým spoluvlastnictvím podle obecného práva.

79. Skutečnost, že v unijním právu se na nemovité věci vztahují zvláštní ustanovení [90], s sebou ovšem nese nutnost zdůraznit určitá omezení, která je při výkladu pojmu „majetkové poměry v manželství“ třeba zohlednit.

D. Omezení v oblasti věcných práv

80. Z metodologického hlediska [91] v důsledku výluk uvedených v čl. 1 odst. 2 nařízení 2016/1103 nestačí podle mého názoru konstatovat, že podílové spoluvlastnictví mezi manželi v režimu oddělených jmění obecně spadá pod pojem „majetkové poměry v manželství“, jak vyplývá z tohoto nařízení. V závislosti na otázce, kterou musí soud, u něhož bylo řízení zahájeno, rozhodnout, je třeba ověřit, že předmět sporu ani rozhodné právo nejsou nijak omezeny.

1. Předmět sporu a souvislost s „povahou věcných práv“

81. Mám za to, že skutečnost, že předmětem sporu je podílové spoluvlastnictví (bývalých) manželů, nutně neznamená, že se na spor vztahuje nařízení 2016/1103 bez ohledu na vznesené nároky [92]. Z důvodu úzké vazby mezi právem majetkových vztahů mezi manželi a věcnými právy [93], a zejména v takovém sporu, je totiž třeba se zabývat rozsahem působnosti výluky stanovené v čl. 1 odst. 2 písm. g) tohoto nařízení pro otázky související s „povah[ou] věcných práv k majetku“.

82. Předně lze konstatovat, že jiná nařízení upravují sice věcná práva jako důvod výlučnosti nebo výluky [94], avšak tato práva nijak nedefinují [95].

[89] – Mám za to, že lze spatřovat podobnosti s kritérii pro vypořádání společného jmění manželů podle českého práva. Viz informace poskytnuté podle článku 63 nařízení 2016/1103 na stránce https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_cs. K české právní úpravě týkající se vypořádání režimu oddělených jmění viz rovněž Zuklínová, M., „§ 729“, *in* Zuklínová, M. a kol., *op. cit.*, zejména v oddíle III pojednávajícím o společných právech a povinnostech manželů v režimu oddělených jmění. Ke shrnutí francouzského práva, zejména pokud jde o vypořádání majetkových poměrů v manželství v případě oddělených jmění a majetku v podílovém spoluvlastnictví, viz Collard, F., *op. cit.*, body 18 a násl. Patrick Wautelet poukazuje na to, že existence podílového spoluvlastnictví mezi (bývalými) manželi vyvolává specifické otázky, na které odpovídá zvláštní právo partnerských majetkových vztahů („Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, bod 176, a „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, bod 67.

[90] – Viz zejména čl. 24 bod 1 nařízení Brusel Ia a čl. 1 odst. 2 písm. g) a h) nařízení 2016/1103.

[91] – Viz bod 40 a poznámka pod čarou 34 tohoto stanoviska.

[92] – V témže smyslu viz Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, bod 130, kde pro účely přesného určení rozsahu výluky stanovené v čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení 2016/1103 navrhuje zohlednit různé vazby a interakce mezi právem místa, kde se věc nachází, a právem rozhodným pro majetkové vztahy páru.

[93] – Viz Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, body 129 a 181. V bodě 129 uvádí, že „otázky vlastnictví a přivlastnění jsou ústřední a tvoří právo majetkových vztahů“, a v bodech 173 a 177, že se na podílové spoluvlastnictví vztahují pravidla, která představují podstatnou část věcného statutu, což však *ipso facto* nevylučuje použití nařízení 2016/1103.

[94] – Viz čl. 24 bod 1 nařízení Brusel Ia a čl. 1 odst. 2 písm. k) nařízení 650/2012.

[95] – K obtížnosti v některých případech určit, zda právo spadá do kategorie věcných práv uvedených v článku 29 nařízení 2016/1103, viz Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels“, *in* Bonomi, A., a Wautelet, P., *op. cit.*, s. 993 až 1023, bod 23.

83. Soudní dvůr dále vymezil žaloby, jejichž předmětem jsou „věcná práva k nemovitostem“ ve smyslu čl. 24 bodu 1 nařízení Brusel Ia. Rozhodl, že výlučná příslušnost soudů členského státu, kde se nemovitost nachází, nezahrnuje všechny žaloby týkající se věcných práv k nemovitostem, ale pouze ty žaloby, které spadají do působnosti tohoto nařízení a zároveň směřují k určení rozsahu, obsahu, vlastnictví nebo držby nemovitosti nebo existence jiných věcných práv k ní a k tomu, aby držitelům těchto práv byla zajištěna ochrana výsad, které vyplývají z jejich právního postavení [96]. Nejdůležitějším kritériem je možnost uplatnit vůči třetím osobám právem přiznaná oprávnění [97].

84. Konečně v souvislosti s „povah[ou] věcných práv“, která je rovněž stanovena jakožto výluka v čl. 1 odst. 2 písm. k) nařízení č. 650/2012, Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení se týká *kvalifikace* majetku a práva a určení výsad držitele těchto práv [98] a do působnosti tohoto ustanovení spadá existence a počet věcných práv v právním řádu členských států (*numerus clausus*) [99].

85. Kromě toho spojitost výluky podle čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení 2016/1103 s článkem 29 tohoto nařízení [100], nadepsaným „Přizpůsobení věcných práv“, potvrzuje, že cílem těchto ustanovení je zaručit autonomii členských států v oblasti věcných práv, aby nedošlo k uložení povinnosti uznávat práva uplatňovaná na základě cizího práva, která by byla neznámá.

86. V důsledku toho se výluka stanovená v čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení 2016/1103 a vykládaná ve spojení s bodem 24 odůvodnění tohoto nařízení nepoužije, pokud například vyvstala otázka, zda je majetek nabytý společně manželi v režimu oddělených jmění v podílovém spoluvlastnictví [101]. Tak je tomu i v případě takové žaloby, jako je žaloba podaná ve věci v původním řízení, která směřuje ke zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, jelikož vede k určení práv každého z bývalých manželů podle práva rozhodného pro jejich majetkové vztahy [102]. Navíc z článku 29 tohoto nařízení, jehož předmětem jsou věcná práva vyplývající z majetkového vztahu mezi manželi, lze vyvodit, že *zjištění, že se tato práva řídí jinými ustanoveními, než jsou ustanovení upravující majetkové poměry v manželství v úzkém slova smyslu*, je irelevantní [103]. Konečně mechanismus přizpůsobení, který tento článek zavádí, legitimuje hledání funkce uplatňovaného věcného práva v rámci majetkových poměrů v manželství.

[96] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. května 1994, Webb (C-294/92, EU:C:1994:193, bod 14), a Komu a další (bod 26 a citovaná judikatura). Viz rovněž rozsudek ze dne 10. července 2019, Reitbauer a další (C-722/17, EU:C:2019:577, bod 45).

[97] – Viz Schlosserova zpráva (bod 166) a rozsudky ze dne 10. ledna 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 12), a ze dne 10. července 2019, Reitbauer a další (C-722/17, EU:C:2019:577, bod 48).

[98] – Viz rozsudek ze dne 12. října 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 47). Soudní dvůr tuto definici vyvodil z důvodové zprávy k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení [COM(2009) 154 final], s. 5. V návrhu nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství [COM(2016) 106 final] je v souvislosti s článkem 1 upřesněno, že toto „[n]ařízení se netýká povahy věcných práv vztahujících se k majetku, klasifikace majetku a práv, ani určení výsad držitele takových práv“, bod 5.1 (s. 7).

[99] – Viz rozsudek ze dne 12. října 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 48). Soudní dvůr vychází z vysvětlení uvedených v bodě 15 odůvodnění nařízení č. 650/2012, která jsou v téměř totožném znění uvedena v bodě 24 odůvodnění nařízení 2016/1103.

[100] – Obdobná ustanovení jsou obsažena v článku 31 nařízení č. 650/2012, jehož působnost byla vymezena Soudním dvorem v rozsudku ze dne 12. října 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 63), jako omezená na obsah věcných práv a prosazení jejich účinků právním řádem členského státu, v němž jsou uplatňována. Tento článek nelze použít, pokud je věcné právo, které přechází na základě odkazu *per vindicationem*, vlastnickým právem a členský stát, který má uznat jeho účinky, takové právo zná (body 64 a 65 tohoto rozsudku).

[101] – Viz Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, bod 174 a případ 14.

[102] – Viz bod 52 odůvodnění nařízení 2016/1103. Viz rovněž Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, body 176 a 177.

[103] – Viz Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels“, *op. cit.*, bod 26. Pokud jde o otázky týkající se zániku podílového spoluvlastnictví mezi manželi, k zásadě výkladu článku 27 ve spojení s článkem 29 nařízení 2016/1103, který by však měl být v případě nerozlišování mezi právem majetkových poměrů v manželství a režimem podílového spoluvlastnictví podle obecného práva relativizován, viz Godechot-Patris, S., „Article 27“, *in* Corneloup, S., a kol., *op. cit.*, s. 267 až 281, zejména bod 39.

87. Mám tedy za to, že takový náhled na věcná práva je součástí definice pojmu „majetkové poměry v manželství“, jak ji použil unijní normotvůrce. Výluka „povahy věcných práv“ musí tedy podle všeho být vykládána restriktivně na základě kritérií, která soudu, u něhož bylo řízení zahájeno, neukládají takovou úroveň posuzování žaloby, která by šla nad rámec toho, co vyžaduje přezkum jeho příslušnosti *ab initio*.

88. Kromě toho, i když se v důsledku předmětu sporu neuplatní v projednávané věci jiná omezení týkající se rozhodného práva, mám za to, že je třeba na ně upozornit, protože poukazují na skutečnost, že některé otázky, které se netýkají „povahy věcných práv“, přesto spadají do působnosti práva místa, kde se věc nachází, a jsou tudíž vyloučeny z oblasti působnosti nařízení 2016/1103.

2. Předmět sporu a působnost práva místa, kde se věc nachází

89. Lze poukázat na několik omezení. Patrick Wautelet v této souvislosti uvádí, že se způsob nabytí věcného práva k majetku jedním z manželů řídí jak právem místa, kde se věc nachází, tak právem, kterým se řídí způsob nabytí majetku [104]. Podobně jako jiní autoři zastává názor, že působení práva místa, kde se věc nachází, by mohlo být vyhrazeno pro jednání, jimiž se konkrétně provádí vypořádání majetku [105].

90. Výhradu je třeba vznést i ohledně provedení takového vypořádání, které by znamenalo zápis do rejstříku. Formality spojené se zápisem jsou vyloučeny z oblasti působnosti nařízení 2016/1103 na základě jeho čl. 1 odst. 2 písm. h) [106].

91. Po posouzení jednotlivých aspektů analýzy oblasti působnosti nařízení 2016/1103 pro účely výkladu pojmu „majetkové poměry v manželství“ v podstatě uvádím, že

– zásada jednoty v oblasti příslušnosti a rozhodného práva je tímto nařízením definována a konkretizována s cílem zjednodušit zacházení s majetkovými vztahy mezi (bývalými) manžely z důvodu zvláštností vlastních společnému soužití, které tyto vztahy vykazují;

– je vyloučeno tříštění soudních řízení z důvodu místa, kde se majetek páru nachází;

– nabytí majetku do podílového spoluvlastnictví jen manželi, kteří uzavřeli manželství v režimu oddělených jmění, vyplývá z manželského svazku, a tím spíše z tohoto režimu;

– použitelnost obecného práva upravujícího věcná práva je irelevantní, jelikož se jedná o jediný právní rámec, který mají manželé k dispozici v případě režimu oddělených jmění, a jeho účelem je uspořádání majetkového vztahu vyplývajícího z manželství nebo z jeho zrušení neboli úprava podílového spoluvlastnictví manželů. V projednávané věci pro účely rozhodnutí sporu slouží k rozdělení majetku mezi manžely;

[104] – Viz Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, body 131 až 133.

[105] – Tamtéž, bod 179. Viz rovněž Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich“, *op. cit.*, 2024, bod 11.

[106] – Viz body 27 a 28 odůvodnění nařízení 2016/1103. Pro řízení, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí, mají navíc výlučnou příslušnost soudy členského státu, v němž byl nebo má být výkon rozhodnutí proveden. Viz čl. 24 bod 5 nařízení Brusel Ia. V rozsudku ze dne 26. března 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, body 26 a 27), který vychází ze zprávy P. Jenarda k Bruselské úmluvě (Úř. věst. 1979, C 59, s. 1), je vyžadována úzká souvislost s „použití[m] síly, donucení[m] nebo zabavení[m] movitého nebo nemovitého majetku za účelem zajištění účinného provádění rozhodnutí a aktů“.

– otázka zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitým věcem náležejícím manželům nespadá pod výluku týkající se „povahy věcných práv“, jejíž působnost je omezená, a

– článek 27 písm. e) nařízení 2016/1103 stanoví, že právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství se řídí „zánik majetkových poměrů v manželství a rozdělení nebo vypořádání majetku“.

Tyto operace by proto měly být prováděny na základě článku 27 nařízení 2016/1103 s tím, že právem určeným v dané věci je právo, které si manželé zvolili pro majetkový režim oddělených jmění.

92. Konečně tímto široce pojatým přístupem je podle mého názoru splněn požadavek, aby přezkum mezinárodní příslušnosti soudem ve fázi, kdy mu byla věc předložena, nebyl komplikován více kritérii.

93. V důsledku toho navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku předkládajícího soudu kladně s tím následkem, že mezinárodně příslušným soudem by byl soud, u něhož bylo zahájeno řízení v České republice.

V. Závěry

94. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku položenou Nejvyšším soudem (Česká republika) následovně:

„Článek 1 odst. 1 první pododstavec a čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějícího posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství

musí být vykládány v tom smyslu, že

řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovité věci, kterou nabyli manželé za trvání manželství do podílového spoluvlastnictví v důsledku sjednaného režimu oddělených jmění, spadá do působnosti tohoto nařízení.“